

Ενότητα 4^η
Τα πλεονεκτήματα της ειρήνης

Πρωτότυπο	Απόδοση στη νεοελληνική
Ἄρ' οὖν ἂν ἐξαρκέσειεν ἡμῖν,	Ἄραγε, λοιπόν, θα ήταν αρκετό σ' εμάς,
εἰ τὴν πόλιν ἀσφαλῶς οἰκοῖμεν	και να διοικούμε την πόλη με ασφάλεια
καὶ τὰ περὶ τὸν βίον εὐπορώτεροι γίγνοίμεθα	και στα σχετικά με τη ζωή να γινόμαστε πιο πλούσιοι
καὶ τὰ τε πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ὁμονοοῖμεν	και να έχουμε ομόνοια μεταξύ μας
καὶ παρὰ τοῖς Ἑλλησιν εὐδοκιμοῖμεν;	και να χαίρουμε εκτίμησης μεταξύ των Ελλήνων;
Ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι τούτων ὑπαρξάντων	Γιατί εγώ βέβαια νομίζω ότι αν γίνουν αυτά
τελέως τὴν πόλιν εὐδαιμονήσιν.	η πόλη ολοκληρωτικά θα ευτυχήσει.
Ὁ μὲν τοίνυν πόλεμος ἀπάντων ἡμᾶς τῶν εἰρημένων ἀπεστέρηκεν·	Ο πόλεμος λοιπόν, μας έχει στερήσει από όλα αυτά που έχουν λεχθεί
καὶ γὰρ πενεστέρους ἐποίησεν καὶ πολλοὺς κινδύνους ὑπομένειν ἠνάγκασεν	και φτωχότερους μας έκανε και μας ανάγκασε να ανεχόμαστε πολλούς κινδύνους
καὶ πρὸς τοὺς Ἑλληνας διαβέβληκεν καὶ πάντας τρόπους τεταλαιπώρηκεν ἡμᾶς.	και μας έχει συκοφαντήσει στους Έλληνες και μας έχει ταλαιπωρήσει με κάθε τρόπο.
Ἦν δὲ τὴν εἰρήνην ποιησώμεθα,	Αν όμως συνάψουμε την ειρήνη,
μετὰ πολλῆς μὲν ἀσφαλείας τὴν πόλιν οἰκήσομεν,	θα κατοικήσουμε την πόλη με πολλή ασφάλεια,
ἀπαλλαγέντες πολέμων καὶ κινδύνων καὶ ταραχῆς,	αφού απαλλαγούμε από πολέμους και κινδύνους και διχόνοιες,
καθ' ἐκάστην δὲ τὴν ἡμέραν πρὸς εὐπορίαν ἐπιδύσομεν,	και κάθε μέρα θα γινόμαστε πιο εύποροι,
ἀδεῶς γεωργοῦντες καὶ τὴν θάλατταν πλέοντες	χωρίς φόβο καλλιεργώντας τη γη και πλέοντας τη θάλασσα
καὶ ταῖς ἄλλαις ἐργασίαις ἐπιχειροῦντες	και ασχολούμενοι με τα άλλα επαγγέλματα
αἱ νῦν διὰ τὸν πόλεμον ἐκλεοίπασιν.	τα οποία έχουν εκλείψει εξαιτίας του πολέμου.
Ὅψόμεθα δὲ τὴν πόλιν διπλάσι μὲν ἢ νῦν τὰς προσόδους λαμβάνουσιν,	Και θα δούμε την πόλη να αποκτά διπλάσια έσοδα απ' ό,τι τώρα
μεστὴν δὲ γιγνομένην ἐμπόρων καὶ ξένων καὶ μετοίκων,	και να γεμίζει από εμπόρους και ξένους και μετοίκους,
ὧν νῦν ἐρήμη καθέστηκεν.	από τους οποίους τώρα έχει ερημωθεί.

Τὸ δὲ μέγιστον· συμμάχους ἔξομεν ἅπαντας ἀνθρώπους,	Και το σημαντικότερο· θα ἔχουμε συμμάχους ὅλους τοὺς ἀνθρώπους,
οὐ βεβιασμένους, ἀλλὰ πεπεισμένους.	ὄχι ἐξαναγκασμένους, ἀλλὰ με τὴ θέλησή τοὺς (ἔχοντας πεισθεῖ).

Ἴσοκράτης, Περί εἰρήνης 19-21

Νοηματικός πυρήνας

Σύμφωνα με τον Ἴσοκράτη, ἡ Αθήνα ἀκολουθώντας φιλειρηνικὴ πολιτικὴ θα ἔχει σημαντικὰ πλεονεκτήματα, υλικά και ἠθικά. Οἱ Αθηναῖοι θα αἰσθάνονται ἀσφαλεῖς, θα εἶναι μονοιασμένοι, θα ἀναπτυχθοῦν σε οικονομικὸ επίπεδο, θα ἐπιδίδονται σε εἰρηνικὲς ἀσχολίες, θα συρρεύσουν στὴν πόλιν τοὺς ξένοι, ἔμποροι και μέτοικοι και τὸ σπουδαιότερο, θα εἶναι ὅλοι οἱ Ἕλληνες σύμμαχοι με τὴ θέλησή τοὺς και ὄχι με τὴ βία.

Ερωτήσεις κατανόησης περιεχομένου

1. Ποιες είναι κατά τον Ισοκράτη οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την ευδαιμονία της Αθήνας;

Σύμφωνα με τον Ισοκράτη η Αθήνα θα είναι πλήρως ευτυχισμένη, όταν οι Αθηναίοι θα κατοικούν στην πόλη με ασφάλεια, θα είναι οικονομικά εύποροι, θα έχουν ομόνοια μεταξύ τους και η πόλη τους θα έχει καλή φήμη ανάμεσα στους Έλληνες. Όλα τα παραπάνω μπορούν να επιτευχθούν μόνο με φιλειρηνική πολιτική εκ μέρους των Αθηνών. Ο Ισοκράτης για να ισχυροποιήσει το επιχείρημά του απαριθμεί τις αρνητικές συνέπειες του πολέμου, εξαιτίας του οποίου οι Αθηναίοι έχουν στερηθεί όλα τα υλικά και ηθικά πλεονεκτήματα της ειρήνης.

2. Ποια είναι η ευεργετική επίδραση της ειρήνης και ποιες οι αρνητικές συνέπειες του πολέμου στην οικονομική ανάπτυξη και γενικότερα στην ευημερία μιας πόλης;

Η ειρήνη αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την πρόοδο ενός λαού. Σε περίοδο ειρήνης επικρατεί η ομόνοια, οι άνθρωποι αναπτύσσουν πολιτισμό και νιώθουν ήρεμοι και αισιόδοξοι για το μέλλον. Αντίθετα, ο πόλεμος έχει ως αποτέλεσμα την οπισθοδρόμηση και την καταστροφή, δημιουργεί θύματα, ερείπια και καταργεί τις ανθρώπινες αξίες και τα ιδανικά, γι' αυτό και επιβάλλεται οι άνθρωποι να λύνουν τις διαφορές τους με τρόπο ειρηνικό.

3. Συμμάχους έξομεν άπαντας ανθρώπους ου βεβιασμένους αλλά πεπεισμένους: Πώς συμβάλλει η ελεύθερη βούληση στο σχηματισμό και στην λειτουργία μιας συμμαχίας σύμφωνα με τον Ισοκράτη;

Σε μια συμμαχία όλα τα μέλη πρέπει να είναι ισότιμα. Η συμμαχία πρέπει να βασίζεται στην πειθώ και στη φιλία και όχι στη βίαιη επιβολή. Έτσι τα μέλη της συμμαχίας θα συνεργάζονται και θα βοηθούν το ένα το άλλο χωρίς να αισθάνονται ότι αδικούνται.

4. Με βάση όσα γνωρίζετε από το μάθημα της Ιστορίας για τη συμπεριφορά των Αθηναίων προς τους συμμάχους τους, πώς κρίνετε τον ισχυρισμό του Ισοκράτη ότι όλοι οι Έλληνες θα θελήσουν να συμμαχήσουν με τους Αθηναίους, εάν αυτοί μεταβάλλουν τη στάση τους προς αυτούς;

Η συμπεριφορά των Αθηναίων απέναντι στους συμμάχους της ήταν σκληρή και άδικη, κάτι που δυσαρέστησε τους συμμάχους, που δεν ανέχονταν η Αθήνα να αποφασίζει για λογαριασμό τους και έτσι διαμόρφωσαν μια εχθρική ατμόσφαιρα απέναντι στους Αθηναίους. Επομένως, σωστά υποστηρίζει ο Ισοκράτης ότι, αν η Αθήνα θέλει να διατηρήσει την ηγεμονική της θέση και να ανακτήσει την παλιά της αίγλη στον ελλαδικό χώρο, θα πρέπει να αλλάξει τη συμπεριφορά της απέναντι στους συμμάχους της, ώστε και εκείνη να πάψουν να είναι επιφυλακτικοί και αρνητικοί. Μόνο έτσι θα δημιουργηθούν αισθήματα σιγουριάς και εμπιστοσύνης. Κάτι τέτοιο ωστόσο δεν είναι βέβαιο πως θα είχε ως αποτέλεσμα την άρση των επιφυλάξεων από την πλευρά των συμμάχων. Γνωρίζουμε πως η εξωτερική πολιτική συμπάθειας αλλά καθορίζεται από τα διάφορα συμφέροντα. Κατά συνέπεια, μόνο αν η Αθήνα θα μπορούσε να εμπνεύσει σιγουριά στους συμμάχους της και να πείσει ως ηγετική δύναμη θα είχε νόημα η αλλαγή στη συμπεριφορά της, ώστε να είναι επιπλέον και αρεστή και αγαπητή στους συμμάχους της.

5. Να προσδιορίσετε τον τρόπο πειθούς που χρησιμοποιεί ο ρήτορας για να πείσει το αθηναϊκό κοινό καθώς και τις λεξιλογικές και υφολογικές επιλογές του.

Ο Ισοκράτης για να πείσει το κοινό του απευθύνεται στη λογική και στο συναίσθημα περιγράφοντας με ύφος γλαφυρό μια ιδανική εικόνα της Αθήνας, όπου όλοι θα απολαμβάνουν τα αγαθά μιας ευημερούσας και πλούσιας πόλης. Ο ομιλητής ξεκινά με ρητορική ερώτηση και στη συνέχεια απαριθμεί τα αγαθά της ειρήνης χρησιμοποιώντας

ρήματα φορτισμένα συναισθηματικά, επαναλήψεις και αντιθέσεις (η πόλη σε καιρό ειρήνης και πολέμου).

6. Ποια αρχή θεωρεί σημαντική ο Ισοκράτης για ομαλές σχέσεις ανάμεσα στα κράτη;

Σύμφωνα με τον Ισοκράτη το σημαντικότερο συνεκτικό στοιχείο μιας συμμαχίας είναι η ισότητα των μελών της και η λήψη αποφάσεων επί ίσοις όροις. Οι σχέσεις μεταξύ των κρατών πρέπει να βασίζονται στην πειθώ, τη φιλία και όχι στη βίαιη επιβολή.

7. Ποια είναι τα τέσσερα χαρακτηριστικά μιας ευτυχισμένης πόλης σύμφωνα με τον Ισοκράτη;

- ασφάλεια
- ομόνοια
- οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη
- σταθερές συμμαχίες

8. Πώς περιγράφονται τα αποτελέσματα του πολέμου;

Ο πόλεμος έκανε τους Αθηναίους φτωχούς και τους ανάγκασε να υπομένουν πολλούς κινδύνους. Επιπλέον, η φήμη τους στην Ελλάδα καταρρακώθηκε και οδηγήθηκαν σε κάθε είδους ταλαιπωρία.

9. Πώς περιγράφεται η εικόνα της πόλης σε περίοδο ειρήνης;

Οι Αθηναίοι θα αισθάνονται ασφαλείς, θα είναι μονοιασμένοι, θα αναπτυχθούν σε οικονομικό επίπεδο, θα επιδίδονται σε ειρηνικές ασχολίες, θα συρρεύσουν στην πόλη τους ξένοι, έμποροι και μέτοικοι και το σπουδαιότερο, θα είναι όλοι οι Έλληνες σύμμαχοι με τη θέλησή τους και όχι με τη βία.

10. Ποιο θεωρεί ο Ισοκράτης ως πιο σημαντικό αποτέλεσμα για τη σύναψη ειρήνης;

Οι Αθηναίοι κάνοντας ειρήνη θα αποκτήσουν σταθερούς συμμάχους όχι με τη βία, αλλά με την πειθώ.

11. Ποιο θεωρείτε ότι είναι το πιο πειστικό επιχείρημα του Ισοκράτη και γιατί;

Η ειρήνη θα προσφέρει στην πόλη ασφάλεια και οικονομική ευημερία, που είναι η βάση για πολιτιστική και πολιτική ανάπτυξη.

12. Υπάρχουν κατά τη γνώμη σας περιπτώσεις κατά τις οποίες ο πόλεμος είναι προτιμότερος από την ειρήνη;

Ο πόλεμος είναι θεμιτός μόνο σε περίπτωση νόμιμης άμυνας. Ωστόσο, πάντοτε ο καλύτερος τρόπος επίλυσης των διαφορών είναι ο διάλογος, ώστε να αποφεύγονται και οι ανθρώπινες απώλειες και οι υλικές καταστροφές.